

vode banske poslove. Kraj takih je prilika razumljivo, da su turska napredovanja sve to većma umanjivala teritorij Hrvatske i Slavonije. Tako je ovaj baš u doba Rudolfovo spao na najniže grane, obuhvatajući mali kus zemlje između mora, kranjsko-štajerske granice, Drave i Đurđevca, pa Čazme i Save nešto niže Siska, onda Kupe i Kapele planine. Da se zaustavi tursko napredovanje, uređena bi sada nastojanjem nadvojvode Karla Vojna Krajina.

Postanak Vojne Krajine. Neprekidne i nenadane najezde Turaka iz bosanskoga pašaluka ne samo u Hrvatsku i Slavoniju, nego i duboko u nasljedne austrijske zemlje, kao Istru, Korušku, Štajersku i Kranjsku, prinudiše Hrvate i njihove susjede, da urede duž granice stalnu vojsku, smještenu po raznim kraljevskim i gospodskim gradovima. Tu su vojsku osim kralja imali o svom trošku uzdržavati i vlasnici pojedinih gradova (tako knezovi Blagajski, Krbavski, Zrinski i Frankapani); no zbog propasti i nesigurnosti imanja njihovih te s time skopčane oskudice novca oni toga nijesu mogli činiti, pače se nevolja još povećala, otkad je narod hrvatski stao jatomice bježati i seliti iz krajeva bilo Turcima pokorenih, bilo pograničnih. Znamo, da se Ferdinand još kao austrijski nadvojvoda, a za života kralja Ludovika II. starao oko obrane hrvatske Krajine, jer je dobro znao, da tako brani i svoje zemlje; pače kranjski su staleži izrijeком izjavili, da je bolje braniti se od Turaka u tuđoj zemlji, nego li u svojoj. Skrb se Ferdinandova uvećala izborom njegovim za hrvatskoga kralja, jer se tom prigodom obavezao, da će uzdržavati oveću vojsku za obranu kraljevine Hrvatske. Iz kraljeve obveze i brige nutarnjo-austrijskih staleža razvise Vojna Krajina. Međutim u prvi mah Krajina još nije bila zaseban teritorij, nego su je sačinjavali samo krajiški vojnici, sastavljeni djelomično od hrvatskih velikaških četa, onda plaćenika i Ferdinandovih austrijskih podanika. Ta su se vojnička odjeljenja dijelila u kapetanije, koje su izdržavali poglavito štajerski, koruški, kranjski i istarski staleži, a zapovijedao im je nutarnjo-austrijski general. Oko polovice XVI. vijeka već se razlikuju dvije Krajine: slavonska između Drave i Kupe, sastavljena od kapetanijâ koprivničke, križevačke i ivaničke, pa hrvatska između Kupe i mora, koju su sačinjavale kapetanije hrastovička, ogulinska, bihačka i senjska. Ali pravi život na Krajini začeo se tek onda, kad ju je kralj Rudolf (25. februara 1578.) predao u neposrednu upravu stricu, štajerskomu nadvojvodi Karlu podvrgavši mu sve zapovjednike; pače i ban i sabor hrvatski morali su mu se